

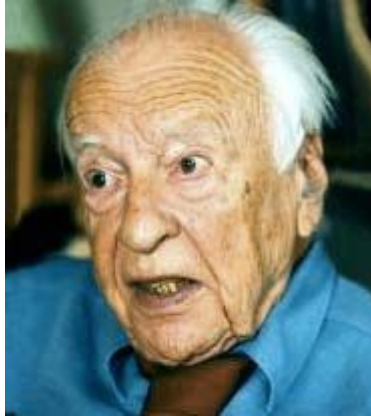
Сучасний університет в пошуках балансу між навчанням та дослідженням

Сергій Курбатов,

завідувач відділу лідерства та
інституційного розвитку вищої освіти

ІВО НАПН України

E-mail: sergiy.kurbatov@gmail.com

«Ідея Університету, - в тій формі, в якій вона розвинулася за два останні століття, - насправді всюди означала перехід від doctrina до дослідження, або ж, повторюючи визначення Вільгельма фон Гумбольдта, - перехід до «науки, яка ще не зовсім знайдена»» Ганс-Георг Гадамер

Університет: від ідеї до місії

- **Ідея університету** як певний дедуктивний та нормативний конструкт якій формує теоретичний дискурс університету із відповідною класичною моделлю (*Вільгельм фон Гумбольдт, Джон Генрі Ньюмен, Ярослав Пелікан та інші*);
- **Місія університету** як певний індуктивний конструкт, який акумулює кращі освітні практики та у концентрованому вигляді виражає основний зміст, форми та напрямки університетської діяльності (*Філіп Альтбах, Джон Скотт, Джаміль Салми*)

Університет світового класу як оптимальне втілення дослідницької місії сучасного ВНЗ

Everyone wants a world-class university. No country feels it can do without one. The problem is that no one knows what a world-class university is, and no one has figured out how to get one.

Philip Altbach, 2004

In the 2000s, the language of Wall Street concerning performance measures and impact factors, as well as the provenance of university rankings, evident in national commercial publications such as *U.S. News and world report* gone global. The American model is inscribed in the narrative of a “world-class university”. This discourse is used for the diffusion of the standards of US elite universities

James Mittelman, 2016

Темпоральне та просторове перехрестя у розумінні місії сучасного університету

- **Темпоральне перехрестя:**

навчання - дослідження;

- **Просторове перехрестя:**

націоналізація - інтернаціоналізація

Темпоральна та просторова асиметрія розуміння місії сучасного університету

- У часовому вимірі університет – це соціальна інституція, орієнтована на майбутнє і відповідним пріоритетом дослідницької діяльності.
- У просторовому сенсі університет – це соціальна інституція глобального світу, що є транслятором відповідних ідей, підходів, технологій, цінностей.

Challenges of Globalization and Neoliberal Reforms (*James Mittelman, 2016*)

1. Broader scope for internationalization of the university;
2. More utilitarian approach to research;
3. Greater professionalization of degree programs;
4. An emphasis on science and technology

Інституційне лідерство за Філіпом Селзніком (1919-2010)

Leadership in Administration: A Sociological Interpretation (1957, 7903 citing at Google Scholar)

1. Внутрішня узгодженість існування колективу (команди), що базується на спільних цінностях. Останні спираються на суспільно інтегруючі міфи, що визначають довготривалі смисли та цілі.
2. Розробка зовнішніх механізмів підтримки, що забезпечують виживання у конкурентному середовищі та легітимацію з точки зору інших колег.
3. Подолання зовнішніх ворогів. Переважно шляхом відстоювання усталених інституційних практик.

Μέτρον ἄριστον

Κλεόβουλος

**РЕЙТИНГ ЯК МІРА АКАДЕМІЧНОГО
ПРОСТОРУ ТА ПРОМОУТЕР
ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, А
ТАКОЖ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ
?**

Основні індикатори першої хвилі міжнародних університетських рейтингів

ARWU (since 2003)

1. *Якість освіти (10%), випускники університету, які здобули Нобелівську премію ;*
2. *Рівень викладачів (40%) – лауреати Нобелівської премії (20%) та частота цитувань (20%);*
3. *Результативність наукових досліджень (40%);*
4. *Своєрідна «академічна щільність» університету (10%)*

THE-QS (2004-2009), QS (since 2010)

1. **Імідж в академічному середовищі (40%);**
2. **Оцінка якості освіти роботодавцями – 10%;**
3. **Індекс цитування наукових праць співробітників – 20%;**
4. **Частка іноземних студентів та викладачів – по 5%;**
5. **Співвідношення кількості студентів до кількості викладачів – 20%**

Основні індикатори другої хвилі міжнародних університетських рейтингів

THE (since 2010):

- 1. Оцінка науково-дослідницької діяльності університету (55 %);**
- 2. Оцінка інституційних характеристик університету (25 %);**
- 3. Економічна та інноваційна активність університету (10 %);**
- 4. Рівень інтернаціоналізації університету (10 %)**

U-Multirank (since 2014)

- 1. Загальні індикатори;**
- 2. Викладання та навчання;**
- 3. Дослідницька діяльність;**
- 4. Інтернаціоналізація;**
- 5. Вплив на громаду**

Десятка лучших мировых университетов по результатам Академического рейтинга мировых университетов (ARWU) в 2016 году

№	Университет	Страна	Бал
1.	Гарвард	США	100
2.	Стэнфордский университет	США	74,4
3.	Университет Калифорнии в Беркли	США	70,1
4.	Кембридж	Великобритани я	69,6
5.	Массачусетский технологический институт (MIT)	США	69,2
6.	Принстонский университет	США	62
7.	Оксфорд	Великобритани я	58,9
8.	Калифорнийский технологический институт	США	57,8
9.	Колумбийский университет	США	56,7

Первая десятка стран, университеты которых представлены в Академическом рейтинге мировых университетов (ARWU) в 2016 году

Страна	ТОП 20	ТОП 100	ТОП 200	ТОП 300	ТОП 400	ТОП 500
США	15	50	71	98	119	137
Великобритания	3	8	21	28	33	37
Япония	1	4	6	9	12	16
Швейцария	1	4	6	7	8	8
Австрия	-	6	8	14	21	23
Канада	-	4	6	13	16	19
Германия	-	3	14	21	27	38
Франция	-	3	9	13	18	22
Нидерланды	-	3	9	11	12	12
Швеция	-	3	5	8	10	11

Десятка лучших мировых университетов по версии рейтинга Таймс Томсон Рейтерс (THE World University Rankings) в 2015-2016 году.

№	Университет	Страна	Бал
1.	Калифорнийский технологический институт	США	95,2
2.	Оксфорд	Великобритания	94,2
3.	Стэнфордский университет	США	93,9
4.	Кембридж	Великобритания	92,8
5.	Массачусетский технологический институт (MIT)	США	92,0
6.	Гарвард	США	91,6
7.	Принстонский университет	США	90,1
8.	Имперский колледж Лондона	Великобритания	89,1
9.	Швейцарская высшая техническая школа Цюриха (ETH Zurich)	Швейцария	88,3
10.	Университет Чикаго	США	87,9

Десятка лучших мировых университетов по результатам рейтинга QS (QS World University Rankings) в 2015-2016 году

№	Университет	Страна	Бал
1.	Массачусетский технологический институт (MIT)	США	100
2.	Гарвард	США	98,7
3.	Кембридж	Великобритания	98,6
3.	Стэнфордский университет	США	98,6
5.	Калифорнийский технологический институт	США	97,9
6.	Оксфорд	Великобритания	97,7
7.	Университетский колледж Лондона	Великобритания	97,2
8.	Имперский колледж Лондона	Великобритания	96,1
9.	Швейцарская высшая техническая школа Цюриха (ETH Zurich)	Швейцария	95,5
10.	Университет Чикаго	США	94,6

James H. Mittelman “Global Governance and Universities:
The Power of Ideas and Knowledge” (2016)

...the rankers cannot measure and compare performance in terms of the extent to which universities are cultivating character, intellectual history, and love of learning.

In brief, ranking exercises are important tool for managing and marketing universities. The global rankings contribute to the nationalization of standards. By identifying Harvard, Cambridge, MIT, Caltech, or another elite university as the gold standard, these global systems are ordering and decontextualizing knowledge governance.

ВИСНОВКИ

- Впродовж останніх десятиліть в елітному сегменті університетської освіти відбувається переорієнтація на проведення науково-дослідницької діяльності, показники якої відносно легко вимірюються.
- Університетські рейтинги, як новий та неформальний механізм вимірювання ефективності освітньої діяльності, також роблять акцент на оцінку науково-дослідницької діяльності та інтернаціоналізації університетів, що відповідає домінуючим тенденціям розвитку сучасної цивілізації.
- Темпоральна та просторова асиметрія розуміння місії сучасного університету дещо деформує його класичні форми та підлягає подоланню, тенденція до якого простежується в рейтингах другої хвилі.